

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

L'ESPARVER Y L'ICOLOM

ELL.—¡Pssst!...
ELLA.—De fixo que aquest bon senyor es un d'aquests que volen regenerarnos.

CRONICA

ELS QUE SE 'N VÁN

El coronel Sanfeliu era 'l prototipo del guerriller catalá. De fésomia oberta, mirada franca y animada, ademáns resolta y un tó de véu vibrant que s'acomodava admirablement á la concisió expressiva de nostre matern llenguatge, no tenia del militar ni l'envarament que dona la pressumpció, ni aquells deixos especials de la vida de quartel y de campanya.

La capa y 'l bolet—prendas que usava exclussivament desde que al tornar de Filipinas, deu fer cosa de deu ó dotze anys, demaná 'l retiro—li esqueya millor que l'uniforme. Y aixó que hi haurá qui ab tanta honra com ell puga portarlo: ab mes, imposible.

Fou sempre un valent. Fill de un modest pagés del Prat de Llobregat, al any 56, sent encare un noy 's baté á las barricadas de Barcelona, unintse després á la partida de 'n Vicens Martí (Noy de la Barraqueta.) Caygué presoner y sotmés á un consell de guerra, sigué condemnat á anar á servir no sé quants anys á Cuba. Llavors ho arreglavan aixís: ¿fas tiros contra 'l govern? ¿t'agrada 'l maneig de las armas? Donchs, ala, al servey, y á veure si te 'n passarán las ganas.

Per en Sanfeliu aquell cástich se transformá en la iniciació de l'honrosa carrera á que 'l cridavan sas aptituts y sas aficions: guanyá successivament els galóns de cabo y de sargento y las insignias de alférez batentse á Santo Domingo y observant en las filas una conducta exemplar que li valgué constantment l'apreci dels séus superiors. Y quan á l'any 69 la Diputació de Barcelona organísá 'ls dos batallóns de voluntaris, confiá la bandera de un d'ells al alférez Sanfeliu, qui cubert el front ab la vermella barretina se 'n aná á la guerra, de la qual, á la volta de algúns anys havia de tornarne ab lo grau de coronel.

Sense protecció de ningú, sense influencias de cap género, á copia de serveys y fentse foradar la pell mes de tres vegadas, aná ascendint de mica en mica. De aquells lluhits batallóns ja no 'n quedavan mes que algúns restos: la febre y las balas havían donat compte de la major part del séu contingent. Ab los que resistiren la influencia del clima y 'ls estragos de la guerra, units á algúns negres que s'havían passat á la causa d'Espanya formá en Sanfeliu la guerrilla de Gíbaro, que lográ ferse famosa per sos rasgos de valor y atreviment, sent sempre 'l terror dels mambisos de la manigua. Allá en los mes intricat dels boscos, els anava á trobar sovint empleant la séva mateixa táctica, y fentlos víctimas de tota mena de sorpresas, algunas verdaderament temerarias. Lo valor, l'astucia y la confiansa que inspirava á la seva gent li permeteren realisar las mes heroicas hassanyas. Encare á la Diputació de Barcelona 's guarda com un trofeu de aquella campanya tan dura, una de las banderas presas als insurrectes pel guerriller catalá.

Y en la séva fulla de serveys hi está testimoniat l'apressament de no poch cabecillas, entre ells los titulats generals Salomé Hernandez, Joseph Inclán, Bernabé, Bembetta, Barona, etc., etc. Per cert que un de aquests, agraht al tracte caballeresch de la guerrilla, al portarlo desde 'l campament ahont sigué sorprés, fins al punt fortificat mes pròxim, la vigilia del séu fusellament, obsequiá ab un banquet á n' en Sanfeliu y als séus oficials.

—Feu els honors de la taula—deya 'l coronel quan ho contava—ab una serenitat tan admirable, ab un

aplom tan extraordinari, ab una senzillés tan natural, que ningú hauría dit que tingués conciencia de la trista sort que li esperava algunas horas després. En aquella especie de sopar de la mort ofert per un reo ab tanta cortesia y sanch-freda, tots nosaltres que may havíam tremolat ni davant de las balas, ni al parar el cop dels matxetes enemichs, teníam el cor petit com 'na avellana.

De epissodis aixís me 'n havia contats molts en Sanfeliu, quan poch temps després de tornar de Cuba 'l vaig coneixer á Tarrassa, ahont exercí durant algúns temps la comandancia militar. Tota la població l'estimava per sos sentiments liberals y per son tracte franch y obert: mes que una autoritat, semblava un paisá, un tarrassench mes identificat per complert ab la vida y ab la manera de ser de aquella ciutat laboriosa. Allá recobrá la salut perduda, si bé 's ressentia sovint de una terrible ferida que li havia atravesat el ventre de part á part.

Algúns anys després, vaig trobarlo á la Rambla.

—¿Sabs que me 'n vaig á Filipinas?—me va dir.

—A guanyar la faixa?

—Ho probarém.

En la ruda campanya de Mindanao y á las ordres del general Terrero lluytá com un héroe y acabá de perdre la salut. La faixa se la tenia ben guanyada—aixís ho creya tothom—pero no li concediren y demaná 'l retiro.

No falta qui sospita que si en lloch de ser un valent, hagués sigut un intrigant... Pero ¡qué s'hi ha de fer! Aixís, fins á l'hora de la mort li quedá 'l consol de poder dir que al revés de molts altres havia donat á la patria molt mes que lo que havia rebut dels governs que l'administren.

Al pobre Eduart Vidal l'acompanyarem diumenje desde la casa mortuoria á la estació de Fransa, camí de Vilafranca del Panadés, ahont va neixer l'any 38, y ahont volgué anar á dormir son etern so, entre 'ls sers volguts á qui degué la vida. M'uniá ab ell una amistat íntima, fraternal que datava de 33 anys enrera y qu'estava basada en una perfecta comunitat de ideas y sentiments.

Lo *Teatro catalá* té de contarlo entre las sevas glorias més llegítimas. Molt avants qu'en Pitarra, en Vidal ensajá 'l drama, quan ningú creya que 'l catalá, en lo teatro, pogués servir per altra cosa que pera fer riure. Recordo com si fos avuy l'èxit de *Tal farás tal trobarás*: de molts ulls ne brollavan llágrimas de ternura, de totas las mans aplausos entussiasas. En Vidal acabava de fer donar un pas de gegant á la naixent escena catalana. Després produhí altrás obras serias y cómicas, olvidadas unas com *La Virtut y la Conciencia* y *Paraula es paraula*, altrás vivas encare y que no han deixat may de representarse com las xamosas pessas *Tal hi vá que no s'ho creu*, *Tants caps tants barrets*, *La castanyada*, etc., etc.

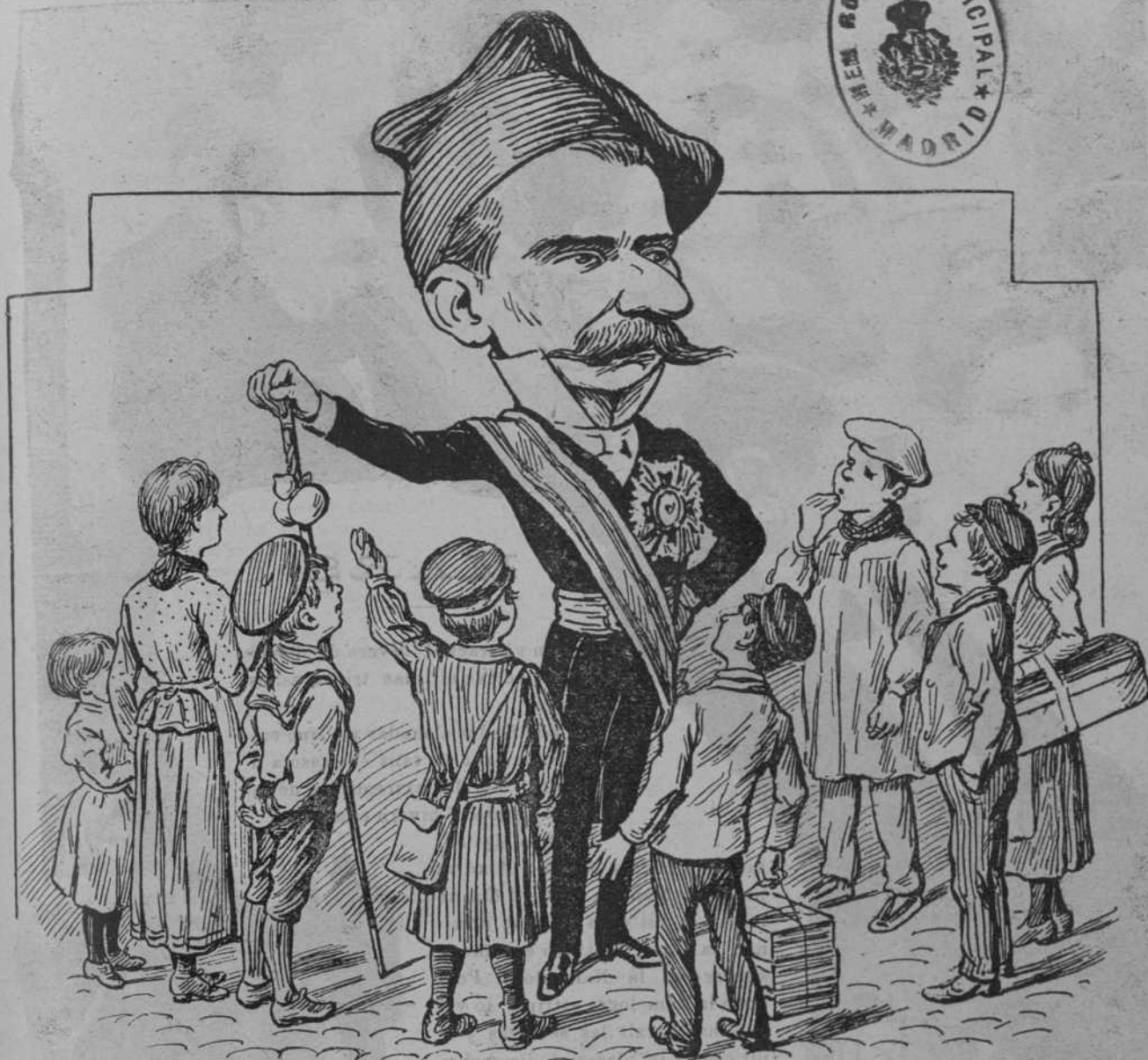
Possenía en Vidal un talent extraordinari pel teatro: sabía conjumar molt bé escenas y situacions y dibuixar els tipos posant en sos llabis un llenguatge popular, castís, plé de frescura. Algunas de las sévas frasses han passat á la parla corrent y encare 's diuen.

Una terrible enfermetat á la vista cohibí la séva activitat en plena florescencia de son talent. Unit ab l'actor Tutau y obligat á proporcionarli produccions, vingué un dia á trobarme, y 'm digué:

—M'has de ajudar: jo no puch escriure... ¿Tens cap inconvenient en ser lo meu colaborador?

De mil amors vaig acceptar la seva invitació, y no olvidaré may las bonas estonas que vaig passar treballant ab ell, sentats l'un davant de l'altre, á la

L' ADMIRACIÓ DEL POBLE

—¡Aquí, menuts! no diguen
que vaig a la Cort en balde.
¿Oy que fa goig un arcalde
adornat ab una creu?

mateixa taula. ¡Y quína facilitat tenia! ¡Y quíno domini de l'escena!... Jo li dech—y aixís ho confesso—'l poch ó molt coneixement que tinch del teatro, y m'enorgulleixo proclamantme deixeble seu en lo poch que he escrit pel meu compte.

A mes de autor dramátich era en Vidal un verader poeta. Desde que publicá *Los Ramellets*, aplech de poesías catalanas, allá per l'any 68, escampá las flors de son enginy en revistes, periódichs y almanachs, y crech que reunintlas se'n podria formar una preciosa toya. Son notas de la terra molt flayrosas y exhuberants de color, especialment las composicions descriptivas, las pinturas de tipos y costums.

Ultimament, ab lo títul de *Jochs y joguinas*, doná á l'estampa un tomet de pro-a dedicat als noys, que reproduheix al viu graciosas escenas de la seva infancia impregnadas de una ingenuitat verdaderament penetrant.

Una de las condicions características del escriptor y del home era la bondat de cor. Els sentiments de ternura fonda s'exhalavan de sas obras y de sos actes. Per xó sigué un dels millors amichs de 'n

Clavé y un dels entussiasistas mes fermes de la institució coral. Per xó militá constanment en las filas democráticas republicanas, prenent una part activa en aquell apostolat de propaganda que seguí á la revolució de Setembre de 1868.

Durant aquests últims 17 anys desempeñá 'l càrrech de Diputat provincial pel districte de Vilafranca-Igualada: un servidor mes amable y complacent no 'l trobarán may mes los habitants de aquellas comarcas. Entre sos traballs en la Diputació quedarà com una mostra de son esperit benéfich l'instalació y organizació del Sanatori provincial. Allá consolant als desgraciats passá 'ls últims moments hábils de la seva vida, quan ja estava lluytant ab los sufriments de la terrible malaltía que l'ha portat al sepulcre.

Ha mort per allá ahont mes pecat havia: pel cor. Lo mateix que 'n Clavé, y ab la sola diferencia de un día, al cumplirse el XXV aniversari de la perdua del insigne músich-poeta. ¡Trista coincidencia, que deixarà dos efemérides successivas en lo llibre en que Catalunya guarda 'l recort honrós de sos fills mes estimats!

[P. DEL O.]

MARS

En vá tracta l' hivern de defensarse en sas ultimas trinxeras: es mort.

Las fredas alenadas ab que encare de tant en tant ens assota 'l rostre, son las extremituts de la seva agonia: l' hivern es mort.

«San Matias, tan de nits com de días » Aixó va matarlo. Mentres sobre 'l dia té imperi la nit y las sombras dominan la llum, l' hivern es amo y senyor de la Naturalesa. Pero quan la llum logra estripar lo vel que han teixit las sombras y la nit cedeix la plassa al dia, pobre hivern, qué curt es lo seu reynat!....

No ha arribat la primavera, pero ¿qui no sent los heraldos avansats que l' anuncian?

Encare no es aquí, pero no tardaré en presenciar sa triunfal entrada.

¿Qué significa aquest torrent de sava que circula en las branca dels arbres?

¿Qué volen dir aquestes nills que brillan, aquestes llabis que s' encenen, aquestes onades de vida que s' endavinan sota la epidermis acariciada pel sol de Mars?

L' hivern se acaba, l' hivern agonitza.

Prompte no quedarà d' ell altre recort que la impávida castanyera, empenyada en encendre 'l séu fanal, digna iluminació d' una cosa morta.

LA TITONA

¡Qu' es bonica la Titona!
 ¡Qué ben feta y qué bufona!
 Cá, sembla que no pot sé
 siga filla del porté.
 Quan més creix més aixerida.
 ¡Quina noya més pulida!
 La rondejan lo drapayre,
 lo forner, l' escombriayre:
 y 'l carté, á la porteria
 se hi detura cada día
 sols per veure 'l seu pamet.
 ¡Ara veyas! El ximplet....
 ¡Deu el fassi ben felís!
 Ella vol un primer pis.

Es la casa d' un banqué
 que Deu sab com ne va fé
 las accions que conta á mils.
 Hi ha qui diu, que fent carrils
 qui assegura es prestamista....
 lo cert es qu' en quan l' ha vista
 com qu' es rich, vell y solté,
 li proposa.... no sé qué....
 La Titona es la mestressa;
 gasta cotxe, fa gran fressa,
 pero un día.... ell va fugi:
 ella plora: pero ahí
 ja se ve.... li fou precis,
 se 'n pujá á n' el segón pis.

Viu allí un americano
 home alegre y campetxano
 que té inuenios, pesos duros,
 fuma sempre ricos puros....
 mes parlant de la.... viudeta
 apar que pert la xaveta.
 Ella palco, ayguas y torra,
 banys de mar, micos, cotorra....
 Quan desitja ó quan somia
 tot ho té y avants de día:
 pero 's diu que 'l cap de vent
 va fer cas d' un cert tinent
 y la pobra ab D. Narcís
 ja la tens al tercer pis.

Lo tinent es bon minyó,
 sols té un mal: es jugadó,
 y si avuy té quatre duros
 demá passa mil apuros.
 A més, bon soldat del rey

UNA CONFESSIÓ INTERESSANT

La jova:—¡Ay, pare Félix, no 'm digui aixó!
 La vella:—Vaja, anéu esperant!... Veyám quán
 acabaré aquesta presumida.

á ningú posa gran lley....
 Ab dos anys ¡pobra Titona!
 Sembla tota un' altra dona!
 Está groga.... s' enmagreix....
 tothom diria pateix....
 Al fi un día.... ¡trist moment!
 la plantá en sech lo tinent,
 y á la pobra fou precis
 reduhirse á n' el quart pis.

Al quart pis passá formal
 per la viuda de un fiscal!
 Buscá quatre nebodetas
 y allí dona reunionetas
 hont hi van bonas personas....
 jugant algunas estonas....
 y ab aixó y la protecció
 d' algun respectat senyó....
 ¡Podeu contar.... la Titona!
 Fins té un nom á Barcelona.
 Pero l' amo que hi veu clar
 diu no vol més colomar
 y á la viuda dú y concís
 fa sortir fins del quart pis.

Casi bé avuy mitj baldada
 al terrat viu rellogada
 y ditzosa 's sol dormí
 si té pá pel dematí.
 Per pagá 'l llogué ¡pobreta!
 té d' escombrar la escaleta.
 Com una sombra perduda
 tot feynant la veureu muda;
 á voltas somriu ab pena,
 altres com si una cadena
 sacudís, plora sens mida....
 ¡Quin exemple fa sa vida!
 Primer pis boja exclamá,
 y avuy sort del colomá.

EDUART VIDAL VALENCIANO.

¿FINS QUÁN?...

A primers del mes passat, en lo carrer del Bruch,
 lo tranvía de la dreta del Ensanche va aplastar á una
 nena.

Reculliren á la pobra criatura, la portaren á una
 farmacia vehina, ahont exhalá 'l postrer suspir, l'
 endemá la conduhiren al cementiri, y allí... la van
 enterrar.

¡Y res mes?

Si; encare hi ha un' altra cosa.

Fa pochos días, lo *Botlletí oficial* publicava una pro-
 videncia del Jutje citant «á los pasajeros que en el
 »acto de ocurrir dicha muerte iban en el coche, cu-
 »yo actual paradero se ignora, (no 'l paradero del
 »cotxe, 'l dels passatjers) para que dentro del ter-
 »cero día comparezcan ante este Juzgado, bajo aper-
 »cibimiento.... etc., etc.»

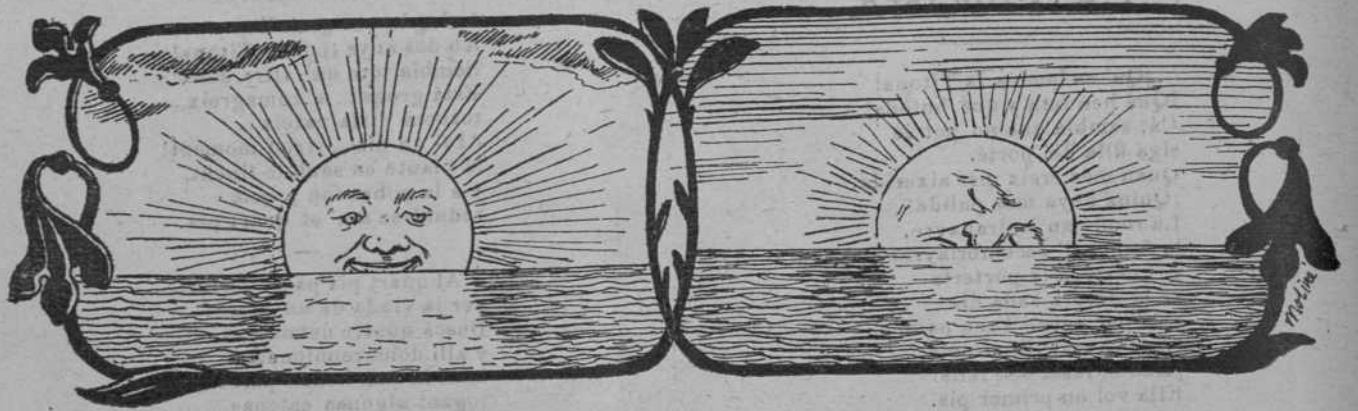
Naturalment, com que 'ls passatjers citats no
 haurán llegit lo *Botlletí oficial* ni sabrán una paraula
 d' aquest edicte, s' haurán quedat tan tranquils á
 casa seva, á pesar de la multa de cinch á cinquanta
 pessetas en que quedan incursos.

Y ara sí que no hi ha res mes.

Aquí pau y després gloria. La nena morta conti-
 nuará enterrada, lo tranvía seguirá rodant y 'ls dia-
 ris treuran á llum día per altre aquella célebre ga-
 cetilla, que ja deuen tenir mitj composta per ade-
 lantar feyna:

«Ayer fué atropellada por un coche del tranvía
 »tal ó cual una pobre criatura de seis ó siete años.»

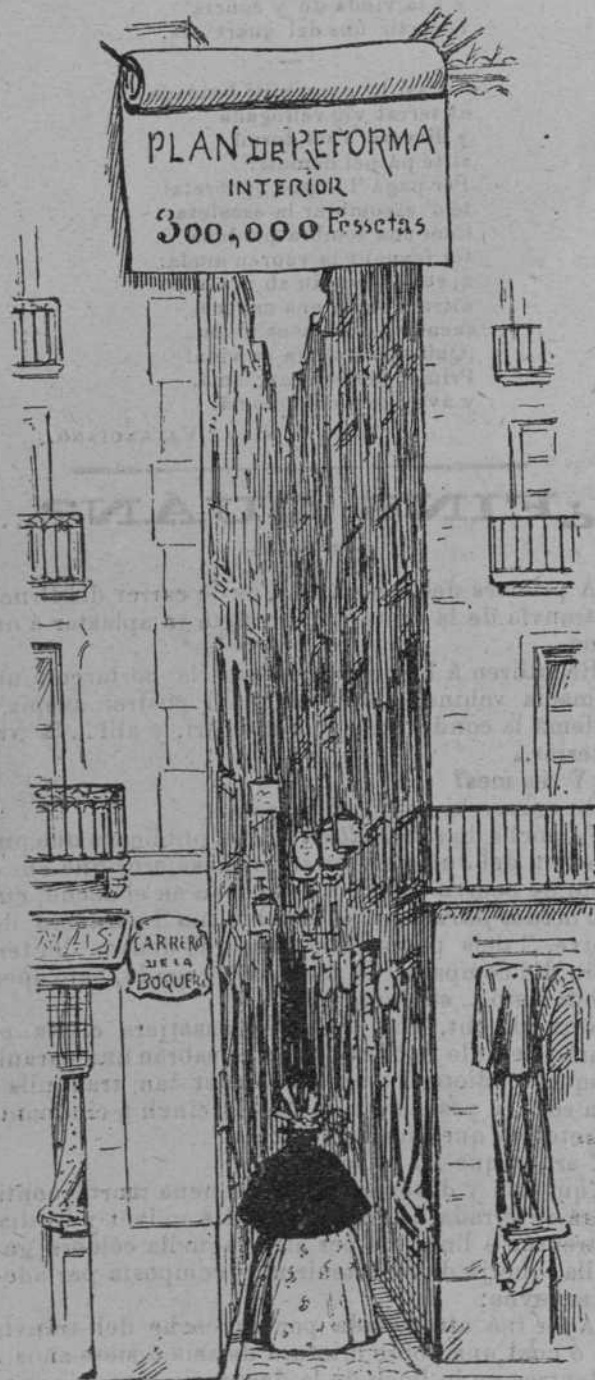
Mentres en lo lloch de la desgracia ningú 's cuy-
 di de fer lo que correspon, prenent providencias rá-
 pidas, apuntant noms y direccions y facilitant en

A primera hora.

A entrada de fosch.

COM SE FA LA REFORMA

Vista general del carreró de la Boqueria.

aquells preciosos moments l' ulterior acció de la justícia... y després, al cap de deu ó dotze dies, vingui 'l *Botlletí oficial* interrogant respecte al cas á sers desconeguts que ni sisquiera s' enteran de la pregunta que 'ls fan, la vida dels barcelonins, xichs y grans, joves y vells, continuarà á mercès dels senyors cotxeros, que disposarán d' ella com d' una cosa abandonada y sense valor.

No 'm refereixo directament al fet del carrer del Bruch, perque no vaig presenciari-lo, y may puch parlar de lo que no coneix; pero 'l cito com exemple, perque la historia dels atropellos realitzats pels carruatjes en la via pública sempre es la mateixa.

Consumació de la desgracia; fuga del cotxero ó detenció provisional; enterro de la víctima; un *suelto* á n' els periódichs, un edicte en el *Botlletí*... y aném per un' altre. Ni 's fa res mes, ni si 's fa alguna cosa s' arriba á sapiguer, ni segurament, suposant que 's fassi algo, 'l cástich aplicat guarda proporció ab la magnitud de la culpa.

Per xó 'ls atropellos se repeteixen ab tanta freqüencia y per xó 'ls conductors de carruatjes de tota classe 's burlan del públich y reventan transeurts com qui menja cacahets.

¿Per qué amohinarse?... Se sab positivament que molts cotxeros han matat á algú; pero may s' ha sentit dir que hajan penjat á un cotxero.

¡La Justicia!... ¿Qué farà la Justicia, ab los procediments actuals? Si 'l cotxero fuig, y 'l seu amo no sab *cóm se diu ni coneix lo seu domicili* ¿qué ha de fer la Justicia sinó tornar l' espasa á la vayna y guardar las balansas per un' altra ocasió?

Y fins en el cas de que l' autor de l' atropello sigui *habido* ¿qué li pot passar? ¿per qué se l' ha de fer responsable d' una desgracia, qu' ell lamenta, pero en la qual no hi té part ni partida?

D' aquí vé tot. Las patents d' ignocencia han conduhit á l' impunitat.

S' ha pres tant per costum carregar lo *mort* al mort y absoldre al cotxero, que aquest s' ha arribat á convéncer de que aquí ja no hi ha res que no li sigui licit.

Y precisament, al meu entendre, en téssis general la norma de la Justicia hauria de ser la contraria.

«Tot atropello realitzat per un cotxe ó carro es un assassinat.—La culpa sempre es del carreter ó del cotxero.—La rebeldia ó insolvencia del culpable, traspasa la seva responsabilitat á la empresa ó amo á qui serveix.»

¡Cóm cambiarian las cosas aplicant rigorosament

L' ilustre cos de Gutierrez diu que ha sigut augmentat.

Sin embargo, 'l cos de lladres no 's dona per enterat.

aquests principis! ¡Ja farien el cap mes viu los conductors de vehículs, acostumats fins ara á pendre la via pública com á cosa seva y á mirar als pobres transeunts com á materia *aplastable!*

Si cotxeros y carreters complissin honrada y lealment lo seu deber ¿succehiria tot aixó?

Qui 's prengui la molestia d' observar lo moviment rodat en qualsevol siti concorregut, presenciara cosas estupendas.

En plé Passeig de Gracia hi vi vist dos carros, tirats cada un per dos ó tres animals. Lo carro del davant no tenia qui 'l guiés: lo seu carreter l' havia abandonat á la *discreció* de las bestias... y estava disputant la jugada ab l' altre carreter, ajeguts tots dos sobre 'l carro que seguía detrás.

No fa molt, al carrer de Pelayo vaig adonarme de que un carruatje que anava al pas viu duya un cotxero que semblava cego, ó al menos no se li veyan els ulls. M' hi acosto, mogut per la curiositat, y llavors ho vaig entendre: no era cego, pero ¡dormía!

¡Vinguin després á extranyarse de que cada día hi haja desgracias, y continúhin vostés parlant d' imprudencias dels viandants y d' atreviments de las criaturas!

Per supuesto, que aixó seguirá aixís, y durará, durará... ¿saben fins quan?

Fins que un día tinguém la sort de que un cotxe providencial aplasti al arcalde, ó al governador civil ó á un personatge que valgui la pena.

¡Veurán com llavors no s' ho pendrán ab tanta indiferencia com ara, que no mes hi reben vells sense representació, viudas desconegudas ó criatures de sis ó vuyt anys!...

A. MARCH.

Voldria ser príncep—per ferte primpeesa
y en palaus y joyas,—teni un rich tresor,
per brindarte gloria,—per ferte felissa,
per ferte l' enveja—d' un y altre mon.

Mes veyent ¡ingrata!—qu' á l' or sacrificas
lo que pot de noble,—teni mon amor
ja no 't vull primpeesa,—ja no 't vull altiva;
voldria que fossis—tan pobre com jo.

D. DUCET.

QUESTIÓ DE SANCH

Si jo fos poeta y sapigués polsar la lira ¡quina oda més trista dedicaria ara á la inestabilitat de las glorias mundanas!

Acabo de llegirho, de véureho ab els meus propis ulls, y encare 'm sembla qu' es mentida. ¡Quina desilusió!

Un senyor francés, aristócrata sense matrícula de cap mena, ho ha denunciat á la fas del mon. «La major part, un noranta nou per cent dels nobles de

EXERCICI HIGIÉNICH (*Sistema Samuel*)

—¡Hi ha qui 's pensa que 'l timbal sols serveix per fer ruidó!...
¡Es fals! Dona forsa als punys y desembussa l' oído.

Fransa, son nobles de guardarropia. No hi ha tal noblesa, ni tals escuts, ni tals coronas. Lo títol que ostentan se l'han fabricat ells mateixos, com lo xocolater fabrica la xocolata de pa torrat y boscins de mahó.»

Si poguessim tenir la seguretat de que aquesta acusació tremenda afecta únicament a la aristocràcia francesa, la revelació, encare que dolorosa, quedaria considerablement atenuada, per alló de que «lo que no 's cou per tú...»

Pero, si a Fransa's troban de aquesta manera ¿quí 'ns diu que aquí no succeix lo mateix?

Constants imitadors els espanyols de las cosas de Fransa ¿no es més que probable que l'aristocràcia de la nostra terra sigui una servil parodia de l'aristocràcia de plata ruolz d'allà?

¡Jo, que fins ara a la vista d'un duch, d'un marqués ó d'un senzill visconde sentia vehements desitjos de prosternarme!... ¡Jo que no podia toparme ab un *de* entre un nom y un apellido, que no baixés el cap en senyal de acatació y respecte!

¡De cada cent nobles, noranta nou de falsos!

Ni en la época més próspera de la falsificació de la moneda d'arám, s'havia vist un espectacle més desconsolador.

¿Qué componen, al costat d'aixó, las adulteracions dels taberners y las traficas de las lleterías? ¿Qué volen dir els cartutxos de perdigons y 'ls cigarros de fullas d'escarola?

Hi ha que ferho constar: á fins del sigle dinou l'article que més falsificat resulta es el pergamí.

D'aquí endavant, ja no 'm fio de ningú. Es inútil que un noble m'ensenyi l'escut. ¿Quí m'assegura que no l'ha comprat venturer á un estanquer que ha plegat ó á un cónsul que dimiteix el càrrech?

Marqués de naps... conde de cols... duch de xiribias... ¡Romanos! No dono l'*excelentissim* ni al mateix moro Mussa. ¡Seria curiós! ¡Tractar d'*usta* á un infelís que ben mirat potsen apenas te 'l *tú*?

No: aquí lo que precedeix es fer una tria escrupulosa y un garbellament d'executorias y blasons.

Al meu entendre, la comprobació es senzillíssima. S'agafa á tots els nobles, se 'ls sangra, y al que la sanch no li surti blava,

se li treu la corona d'un bolet y se 'l declara ¡plebeyo á perpetuitat.

Baix aquesta incertitut, no'podém estarhi. Que s'obri una informació, que 's practiqui una revisió d'expedients, y amunt! A separar lo que son pergamins legítims y lo que son senzillament cubertas de Fleury.

MATIAS BONAFÉ.

¡BONA L'HEM FETA! (Dibuix de J. PELLICER MONTSENY.)

«... y se asegura que el gobierno aumentará un poco más las contribuciones.»

A UNA VI-UDA

SONET

Vi-na prompte á prop meu, dona estimada.
Vi-udeta del meu cor, vina á mos brassos.
Vi-urém en dolsa pau y nostres llassos.
Vi-neuls serán de ditxa may somniada.
Vi-rtuts admiro en tú; puig ta mirada
Vi-vifica l'esprit, guiant mos passos.
Vi-brar sento la veu y ab gráfichs trassos,
Vi-va ta imatje resta en mí grabada.
Vi-lesa fora; mes si com no espero,

Vi-tuperas ab odi ma persona,
Vi-ctima 'm fas de ton despreci fiero.
Vi-olent estich, lo dupte febra 'm dona;
Vi-sions sembla que veig y ab desespero,
Vi-nch á creure que de tan vi, estich mona.

Q. MALLEU.

LLIBRES

ANUARIO RIERA—1899.—Lo Sr. Riera ha lograt aclimatar el seu anuari, del qual, avuy, ningú que 's dediqui á qualsevol dels infinits rams de la vida de relació pot prescindirne. En sas pàginas s'hi troba per ordre alfabètic y després per professions, la direcció de totes las personas que tant á la capital, com á tots los pobles de Catalunya, sense deixarne un, exerceixen algun art ó industria, ó contribueixen en lo concepte de propietaris. Una descripció somera del antieh Principat y de cada ciutat, vila y població, per insignificant que siga, unida als datos personals, fa que l'*Anuari* siga l'expressió més completa de Catalunya. En efecte: l'*Anuari* es Catalunya y 'ls seus habitants á la ma del que 'l consulta.

La feyna que significa reunir y coordinar tants datos no pot imaginarse. Pero lo més important encare es el treball de la rectificació. Lo Sr. Riera hi emplea una escrupulositat y una honradés de que se'n donan pochos exemples. No hi escasseja 'l temps ni hi falta els interessos. Si ab tant esmero's procedís en las oficinas del Estat ó de las corporacions públicas podriam donarnos per ben ditxosos.

Aixís res té d'extrany que l'*Anuari Riera* haja acabat per destronar, per lo que toca á Catalunya, á tots los demés que s'havien vingut publicant fins ara. Lo públich el coneix bé y l'aprecia molt pels grans serveys que li presta. Nosaltres al recomenar-lo eficaçment creyém contribuir á una obra de gran utilitat.—En lo volum corresponent al any actual, apart de algunas innovacions importants, hi figurán els aranzels de la Peninsula y la de Cuba y Puerto Rico després de la seva separació d'Espanya.

LA DAMA NEGRA.—Novela de n JOAN PONS Y MASSAVEU.—Es una narració barcelonina molt sentida. La vida de la gent del arrabal hi está estereotipada. Allá viu l'autor: allá té 'l seu observatori.

Aquells carrers de la vella Barcelona ab la seva atmosfera, ab la seva llum, ab el seu ambient els té sempre á la vista y sab pintarlos y reproduhirs ab la ploma, com no ho faria ab lo pinzell el més destre de nostres artistes. Pero dintre de tan típic es-

SILUETAS

L' amo d' Espanya n.º 1.

predomina l' element fantàstich, responent al gènero á que pertany. Està l' obra ben concebuda y ben desarrollada; llástima que l' llenguatge siga en alguna ocasió incorrecte y poch castís.

RATA SABIA.

TEATROS

LA COMPANÍA DE LA MARIANI

La famosa actriu ha conquistat al públich barceloní: ben seu el té; y en algunas de las funciones el teatro s' ompla á vessar. Fins ara la obra predilecta en aquest concepte ha sigut *Zaza*. Aixís respón el públich als escarafalls del *Brusi* y altres periódichs que la tatrexaren de immoral. Naturalment, fins els més devots han de fer algun pecadat en aquest temps. ó sino ¿qué li dirian al seu confés quan s' acostessin al tribunal de la penitencia?

Mes deixémnos de brometas y aném al grà.

Desde la anterior revista han passat per l' escena de *Novedats* la deliciosa comedia de *Dumas Francillon* y l' graciós capritxo de *Sardou Divorziamo*. En certa manera y baix son aspecte general se semblan molt las protagonistas de las dos produccions: l' una y l' altra son donas lleugeras, si bé aquella procedeix per reflexió y l' última per coqueteria. Fins á quin punt va diferenciarias l' art exquisit de la Mariani, precisa véureho pera ferse'n càrrech. ¡Quina vida y quina expressió de conjunt, y quina riquesa de detalls y filigranas!... Los espectadors se morían de gust davant de aquell alart de finesas produhidas ab una naturalitat encisadora.

A continuació 'ns feu coneixer la companyia una producció enterament nova á Barcelona: *La segunda moglie* deguda á un autor inglés, Mister Pinero. Mes que una comedia es la pintura de una dona de un passat borrascós que intenta en vá redimirse per medi del matrimoni. Tots los personatjes son figuras secundarias, excepció feta de la protagonista. Ella ho ompla tot ab sas esperansas, ab sos neguits, ab sas lluytas internes, ab l' afany ab que procura conquistar l' amor y l' respecte de la seva fillastra y ab las desilusions que li produheix la inutilitat de sos esforços. Paula (la Mariani) se destaca ab gran relleu en mitj de aquell quadro britànich fret y aspre. ¡Quina creació més estupenda 'n fa la gran actriu! Una obra que no entra, que difícilment pot entrar en lo gust de un públich meridional com el nostre, la converteix ella en un dels majors triunfos de la seva carrera. Sembla talment un personatge shakesperí transportat á la vida moderna, pera ser víctima de una fatalitat implacable, com las grans figuras trágicas. Una tragedia doméstica se concentra en ella; una verdadera tragedia animada per l' emoció sincera de la realitat viva y palpitant.

cenari té una trassa especial no igualada per cap altre escriptor de la terra, pera plan-tejarhi un drama de familia interressant y commovedor. Alló es barceloní pur y seduheix y atrau, desde la primera á l' última de las sevas páginas.

La *dama negra* es donchs, una joya mes, y de gran calitat, que l' autor de *L' Auca de la Pepa* y *La colla del carrer* pot unir á las que porta produhidas fins ara ab aplauso dels amants de la bona literatura.

RICOLF, COB DE ROURE.—
Llegenda pirenáica per MANEL DE URGELLÉS DE PARES.
— En aquesta producció hi

L' amo d' Espanya n.º 2.

Y doná diumenje *La signora delle camelie*, obra de proba per estar exposada al perill de las comparacions. Totas las celebritats que han passat per Barcelona l' han representada. Ja no parlém de la Pasquali de 30 anys enrera, ni de la Marini, ni de la Tessero, ni de la Pía Marchi, ni de la Reiter... Mes aprop dels nostres temps, viu vigorós el recort de dos famosíssimas artistas: la Sarah Bernhardt y la Duse. ¿Qué podia fer la Mariani pera distingirse?

Lo que va fer realment, provocant l' assombro y l' entusiasme delirant dels espectadors. Un *Margherita Gautier* enterament nova y completament seva y á la vegada encaixada en lo pensament del creador de l' obra. Ni aparatosa com la de la Sarah Bernhardt, ni genial y llampaguejant com la de la Duse, resultá sens dupte més humana que las dos. Es una bona xicoteta que s' enmora de veras; que plorant amargament s' imposa l' sacrifici de abandonar al seu enamorat; que s' despedeix d' ell al final del ters acte trobant matisos y caricias qu' enterneixen, que del acte quart ne fá una asombrosa lluyta de amor y d' esperit de sacrifici, plena de intensitat, pero sense crits ni gemechs ni efectismes de cap mena, y que al final agonisa y mor com realment agonisan y moren las tísicas, ab una realitat aterradora. May més, mentres visquéu, podrém olvidar l' aspecte d' aquell cadáver atravesat al llit, penjant mitj cos enfora, y cap pera vall, tan bon punt l' abandonan els brassos del seu enamorat. Es aquella una visió que s' clava endintre, endintre, digne coronament de una serie de quadros tots ells molt suggestius ab que constantment realza tota l' obra.

El triunfo de la Mariani sigué ruidós. Lo teatro en massa l' aclamá ab deliri.

La companyia molt justa y equilibrada, la segunda admirablement. Totas las obras se posan ab gran esmero, resultant uns conjunts verdaderament notables.

En Paladini es un característich de la millor escola. Ningú com ell per trobar notas de diferenciación en los diversos tipos que interpreta. En Zampieri, com á artista mereix els petons que li fá la seva *cara moglie*. La veritat es que resulta un galán amorós, ben digne d' ella.

EN LOS DEMES TEATROS

A *Romea* s' anuncia pera la present senmana l' estreno de un nou drama en 5 actes de Ignasi Iglesias, titolat *Foc-Follet*.

Lo dilluns doná son benefici la dama jove Sra. Delhom, posantse en escena l' drama *Terra baixa* y la pessa *Mar grossa*. Ab la *terra baixa* y la *mar grossa* fins no sé com no van témer una inundació. Pero no 's pensin, que ja va serhi; pero de públich que ompli l' teatro de gom á gom.

Lo gènero xich s' ostenta

L' amo d' Espanya n.º 3.

La que acabarà per posarsens las calsas.

en tres teatros: al Tivoli, al Eldorado y al Granvia. No hi ha més que una diferència, que un aficionat la feya ressaltar d'ías enrera ab una frase ben oportuna:

—Al Tivoli—deya—hi treballa una companyia de criatures que fan l' home; y al Eldorado y Granvia companyias d' homes que fan el criatura: No está mal ¿veritat?

Al Granvia s' anuncia l' próxim estreno de la nova sarsuela *El querer de la Pepa*.

Al Nou Retiro ha comensat á treballar ab éxit, pero per ara únicament els diumenjes y días festius, una companyia de sarsuela grossa (diguemho aixís), de la qual es el mes ferm puntal, l' aplaudit tenor Sr. Riuhet. Un riuhet, que, quan vol, se sab sortir de mare.

Al Liceo s' ha obert l' abono pera vuyt grans concerts que s' han de donar durant la present temporada de Quaresma. Els dirigiran á mes de n Crickboom y en Mertens, tan coneguts y justament aplaudits del públich de Barcelona, ls famosos mestres W. de Hanns y Colonne de París. Els filarmónichs están d' enhorabona.

La funció donada al Principal per l' Associació dels Coros de Clavé, en celebració del XXV aniversari de la mort del insigne músich-poeta, resultá una festa brillantíssima. Ben digne es de la bona correspondencia del públich el recort del immortal compositor, aixís com la veneració que li professan els coristas catalans!

N. N. N.

LO GRAN REMEY

Plé l' cap d' ilusions—buyda la butxaca, fa cosa d' un any—qu' en Jan va casarse ab una minyona—vehina de Gracia, que no té altre dot—que un bell pam de cara y un os á la esquena—que no deix vinclarla.

El sou molt migrat—que l' marit afanya, ab prou feyna arriba—pel lloguer de casa, y menja á tot drap—sigrons y patatas després que ha pagat—cambrera y criada.

En vá l' pobre Jan—li diu á la Laya que cal s' espavili—en cuydar la casa y fe ella la feyna—que li fan els altres.

Ella li contesta—qu' está delicada, que pateix del fetje—que l' afech la escanya y aixís passen días—y aixís mesos passen y passarán anys—si n Jan no ho apanya.

No eús porque té—la vista cansada; no renta porque—la humitat la danya; com que la xardor—que llenan las brasas, li fa mal de cap.—ni cuyna ni planxa.

¿Fregar las rejolas?—Li fan mal las camas y á causa del reuma—no pot aplatarse. De modo qu' en Jan—des que va casarse un moble de luxu—va posar á casa en lloch d' una esposa—com ambicionava. Cansat de sufrir—y desesperarse aquest demati—ha anat ab la Laya á casa d' un metje—de fama arrelada.

Lo sabi doctor—ha escoltat ab calma las explicacions—qu' entre ls dos li davan. —No sé quin mal es—tot baix murmurava ni crech qu' en cap llibre—publicat fins ara, hi trobi un remey—capás de curarla d' eixa enfermetat—del tot ignorada.—

En Jan ha insistit—hi ha tornat la Laya, donant més detalls—y explicacions claras. La polsa l' Doctor—y torna á auscultarla.

—Digui, menja molt?—Li sobra la gana.

—¿Pot dormi á la nit?—En un son la passa.

—Donchs crech que del mal—he trobat la causa y no dupto pas—de que pot curarse bé y radicalment—ans d' una senmana.

—¿Puch creureho doctor?—N' hi dono paraula.

Dit aixó, s' assenta—devant d' una taula y escriu la recepta—que ha d' obrá l' miracle.

—Aquí té l' remey—per sa pobra Laya.

—Quan es?—Cinch pessetas—allá van y gracias.

Satisfet en Jan—al Doctor abraça mentres pensativa—diu baixet la Laya:

—Prou aquest Doctor—es un sabatassas que no sab que s' pesca—ves si en la farmacia tindrán cap remey—per curar la mandra!

Ja s' han despedit—del Doctor de fama y en Jan molt content—tot baixant la escala aquella recepta—treu de la butxaca Mira y llegeix: Récipe:—una mitja cana aplicada á temps—sens mirá camándulas entre cap y coll—de la seva Laya, tornarà al marit—la perduda calma recobrant la esposa—la salut preuhada.

JAPET DE L' ORGA.

OBSEQUI ALS LECTORS DE L' ESQUELLA

L' oleografia de n Graner *Los bebedores* ha tingut un éxit colossal. Veritat que s' ho mereix, per ser un' obra artística digna del pinzell del popular pintor y per ser ademés una reproducció tan fidel y acabada, que no sabém que fins ara se n haja fet cap mes á Espanya que puga comparárseli.

Totas las personas de gust se la disputan per decorar la seva casa. Y com creyém qu' entre ls lectors de LA ESQUELLA n' hi ha molts de personas de gust, aquest es el motiu que ns ha mogut á entrar en tractes ab lo Sr. Parés, logrant que basti la presentació del cupó que mes avall publiqué (no hi ha necessitat de tallarlo) per obtenir la ja famosa oleografia ab las condicions qu' en lo mateix s' expressan.

EXTRAORDINARI REGALO
DEL
SALÓ PARÉS
Petritxol, 3 y 5, Barcelona
EN OBSEQUI ALS LECTORS DE
LA ESQUELLA de la TORRATXA

Mitjansant la presentació d' aquesta contrasenya, poden demanarse en lo **Saló Parés** los exemplars que s' desitjin de la magnífica reproducció del célebre quadro

LOS BEBEDORES
del eminent pintor *Lluís Graner*, al preu de
CINCH pessetas cada exemplar.

Valeder fins lo dia 23 Mars de 1899

Ara sols ens cal afegir, que la oleografia, per son gran tamany (60 centimetres d' alt, per 90 d' ample) y per la perfecció ab qu' está executada, val molt mes de lo que costa. Naturalment: si no fos aixís, ja no seria regalo.

ESQUELLOTS

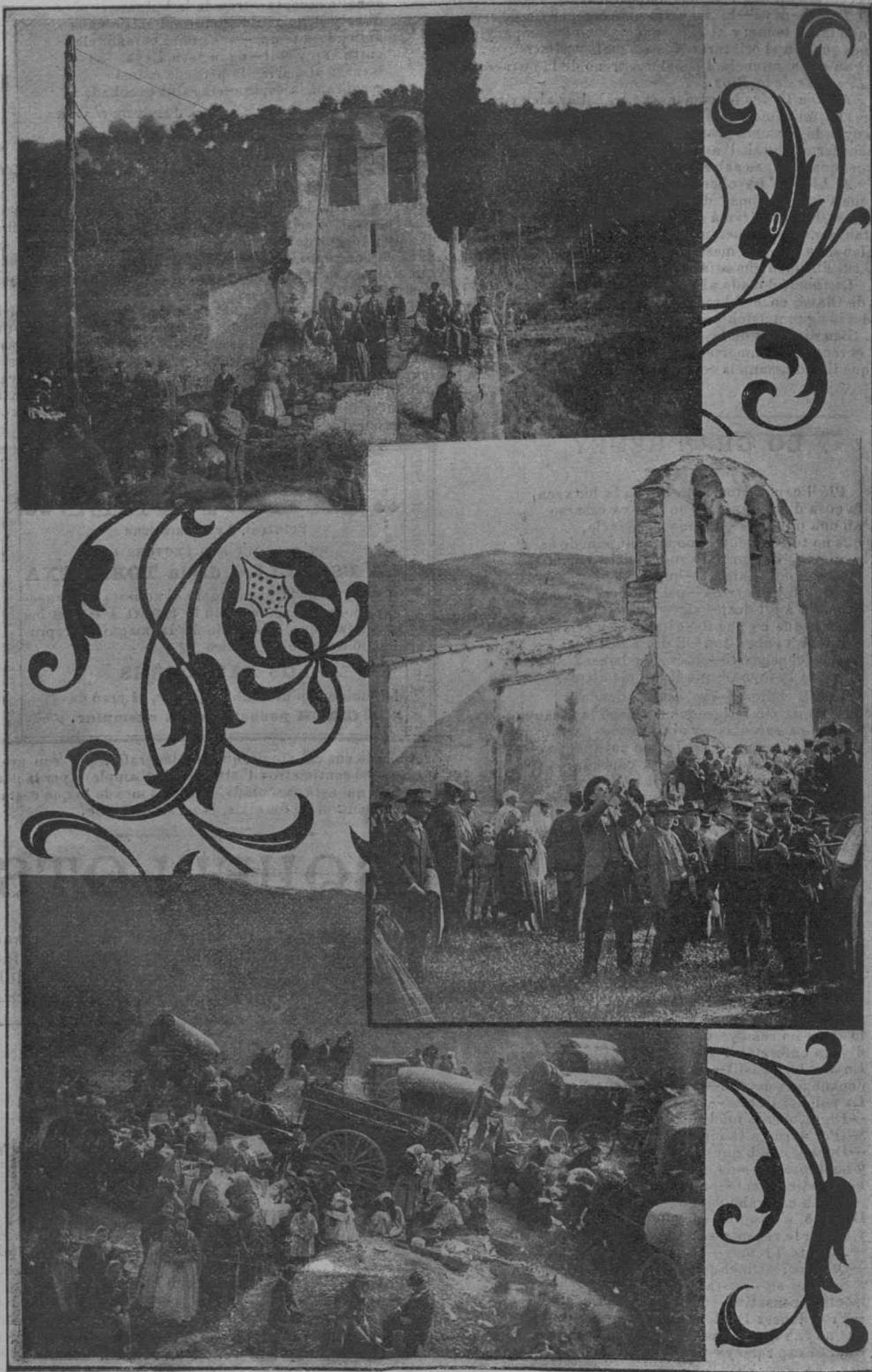
Té rahó *El Diluvi*: lo publicar un article que anónim havia vist la llum en un periódich de Madrid, posanthi ell una firma: agafar després un full de paper y escriure una carta á LA ESQUELLA, cri-

COMENTARIS

—¿Qué se n sab de lo de las ayguas de Garraf?
—Per ara diu que ho tenen en remull.

FESTAS POPULARS.—L' APLECH DE SANT MEDI

La ermita.—En plena festa.—La parada dels carros.

RODANT

—Y encare dirán que 'l món no pot anar ni *ab rodas!*

dantli l'atenció sobre l'*afano*, y sortir al cap de un mes dihent:—«Ela! Ja t'hi atrapat! tot aixó ha sigut obra nostra.» es, realment, una estratagema de primera forsa.

¡Recrístina, quína picardía y quína mala intenció! ... ¡No haver endavinat que aquella carta venia del Insensat!... ¡Ab l'olor l'havíam de coneixer!

Confessém ab pena que 'ns ha fet mes mal de lo qu'ell mateix podía imaginar-se. Hem perdut la gana completament y de nit no podém dormir. Hem consultat á dos metjes, un d'ells partidari y l'altre enemich de la Colegiació forsoosa, y á pesar d'estar tan lluny d'oscas en aquesta materia, per lo que respecta al nostre mal els dos doctors están conformes en que d'aquesta no 'n sortirém. No hi ha remey per nosaltres. El *Diluvi* 'ns ha ferit de mort.

Vegin, vegin, de quina manera mes senzilla ha fet la pau de alló de *La Salvadora*, qu'encare está per explicar; de alló altre sobre la propietat del *Diluvi*, qu'encare está pendent de resposta, y sobre tot de lo que diguerem respecte al famós carmetlo del carrer del Avinyó, que per lo vist encare dura, no podentse'l treure de la boca per rebatre 'ls càrrechs que en lo seu temps li dirigirem.

Ab aquest cop amagat, l'Insensat s'ha posat á l'altura del general Molkte. Pero, ey! entenémnos del general Molkte quan mamava, del general Molkte quan portava gorra de cop.

No sabém lo que tindrà de cert; pero se 'ns assegura que 'l Sr. Girona, en sa calitat de senador,

pensa anar á l'alta Cámara á respondre personalment á las alusions del general Correa, al atribuhirli 'l propósit d'enarbolar bandera blanca, dat cas

que la esquadra de 'n Watson s'hagués presentat davant de Barcelona.

En aquest cas—pero per Deu, ara no ho fassin corren—D. Manuel s'hi presentarà embolicat á tall de fantasma ab el millor llensol de casaseva.

Perque ben clar va dirho: las cosas d'Espanya s'han de pendre á broma.

Un aplauso al Sr. Soriano y als séus dos companys que han tingut la idea de presentar una proposició al Ajuntament, demanant que voti un crédit de 40,000 pessetas, per que una Comissió, de la qual han de formar-ne part tres regidors (ningú millor qu'ells mateixos) pugan visitar las principals ciutats de Europa al objecte d'estudiar las midas higiénicas en ellas observadas pera adoptarlas á Barcelona.

Realment: no hi ha res mes *higiénich* que un viatge de recreo, pagant la Pubilla.

Sempre es mes agradable que recorre 'l pudrimer dels barris immediats á l'Argentería y San Cugat. Y desengányinse: l'*higiene* ben entesa comensa per un mateix.

Al pobre *Memento* que anava per la provincia de Lleyda, á recolectar fondos pels Pares Salessiáns, (no sabia que 's dediqués á n'aquest ofici) n'hi ha passat una com un cove.

L'arcalde de Pons va pendrel pel séu compte y després de obsequiarlo ab una pallissa de *padre y muy señor mío*, va tancar-lo á la presó.

¡Sort tindrà dels P.P. Salessiáns, que pregarán per ell, endolcent aixís las conseqüencias de aquesta *cojida!*...

Y vaja, no li envihin mes á captar per aquests pobres. Millor será que 'l nombrin professor de taumáquica, en alguna de las escolas de arts y oficis que sostenen.

¡Quín ofici millor que 'l de torero!... ¡Y quin millor catedràtich qu'en *Memento!*

Ara diuhem que l'inglés al últim lograrà clavar els pals al mitj de la Gran-vía.

Base del arreglo: posar damunt de cada pal un foco-eléctrich.

Aixís se veurá mes clarament el bunyol y la victoria de la Gran Bretanya.

Y 's demostrará també que á la Casa gran totas

LA FRASSE DE 'N GIRONA

Ell no 'n va parlar de banderas blanques: no més va dir que si feya bon sol, tothom extendria la bugada.

las dificultats s' aplanan de la mateixa manera.
Qüestió de fer llum.

Se queixan alguns vehins de Barcelona de que últimament hajan sigut nombrats arcaldes de barri alguns individus que no viuen a n' el barri, ni tant sisquera en lo districte de la séva demarcació.

¡Qué s' hi ha de fer! Paciencia.

Els arcaldes han de ser com els electors. Uns y altres han de viure al *altre barri*.

A Novedats:

—Aquesta Mariani—deya una senyora escrupulosa—tan mateix ho fa massa al viu. ¡Vaya quins petóns dona a n' el galán! Els hi fa de debó. ¡Y quinas abressadas!... ¡Y quinas caricias!...

—Pero, senyora—li va observar un espectador que 's derreteix de gust davant del art exquisit de la famosa actriu—¿qué no sab una cosa?

—Qué?

—Que la dama y 'l galán, ó siga la Mariani y en Zampieri, son marit y molla. ¿Quín mal hi ha, sent casats, que 's petonejin y s' abressin?

La senyora convensuda:—Aixó ja es un' altra cosa. Y sent aixís ja no 'm confessaré de venirlos a veure casi cada nit.

La *Creu roja* va tenir una felís idea, instalant

diumenje a la Plassa de Catalunya una tenda de campanya ab una caixeta, al objecte de recullir donatius pera auxiliar als repatriats que dintre de poch han de arribar de Filipinas.

Los transeunts s' hi paravan, llegían la sentida alocució del President de la Creu Roja, y eran molts els que ficavan ma a la butxaca, contribuhint a aquella atenció benéfica.

Al fi de la jornada, 's trobá que s' havían recaudat 435 pessetas.

La pobre gent, en aquest cas, se porta millor que la gent rica. Els cinch céntims son mes compassius que la pesseta.

Atés el bon resultat del ensaig, no seria mal que 'l diumenje próxim s' establissen tendas de campanya pel mateix istil en los punts més céntrichs de la capital.

Un tipo viu ab una dona magre com un dia de quaresma.

Al cap d' un quant temps se separa de aquesta pera pendren un' altre, més magre encare qu' ella.

Y exclama:—Ja te rahó el ditxo: «*Un clavo saca otro clavo.*»

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Últimas novedades

NAPOLEÓN

por Alejandro Dumas (padre)

Un tomo 8.º Ptas. 1.

ZARZAMORA

NOVELA DE MIGUEL RAMÓN CARRIÓN

Ilustrada por J. Pasos.

Un tomo 8.º Ptas. 2.

HACIA OTRA ESPAÑA

por Ramiro de Maeztu

Un tomo 8.º Ptas. 2.

En qué consiste la superioridad de los ANGLO SAJONES

por EDMUNDO DEMOLINS

Versión española, prólogo y notas de Santiago Alba

Un tomo en 8.º mayor Ptas. 5.

MONTSERRAT

LEGENARI, CANSONS, ODES

per Mossen Jacinto Verdaguer

Un tomo 8.º Ptas. 1'50.

ESTUDIOS Y FRAGMENTOS

SOBRE LA

PERSONA SOCIAL

por Francisco Giner.

Un tomo Ptas. 5.

NOVELAS DE EDUARDO LÓPEZ BAGO

La prostituta	Ptas. 3
La palida	3
La buscona	3
La querida	3
El cura	3
El confesionario	3
La Monja	3
La señora de López	3
La soltera	3
La desposada	3
Carne de nobles	3
Carne importada	» 3

EL EXCOMULGADO

Ó LAS BODAS DE UN PRESBITERO

por H. Ardieta.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

LA VENGANZA

por José Zahonero.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

EL ESTUDIANTE

por José Fraguas.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

Venus granadina. Por Vega Armentero. Ptas. 3.

La Histórica. Por E. A. Flores. Un tomo. Ptas. 3.

EL SEÑOR OBISPO por José Zahonero
Un tomo Ptas. 3.

BARCELONA A LA VISTA

Album de fotografias de la Capital y sus alrededores.

Un tomo encuadernado Ptas. 8.

La próxima semana

APARECERÁ EL

Tomo 64 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

TITULADO

BUSCAR TRES

PIÉS AL GATO

NOVELA DE ALFONSO KARR

Dintre de pochs dies sortirà

LO LLIBRE

DE LAS

CENT VERITATS

DEL POPULAR ESCRITOR FESTIU

C. GUMA

AB IL·L·STRACIÓ DE M. Moliné.

Preu: 2 rals.

Poden los corresponsals fer lo pedido deseguida, si volen rebre l' obra aixís que surti.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

L' ENTERRO DE FÉLIX FAURE
(CROQUIS PARISIENCS)

1. Posant dol á la bandera.—2. Lo cotxe fúnebre atravesant la plassa de la República.—3. Pante ón de la familia Faure en lo cementiri del *Pere Lachaise*.